

Kunsten å lære seg ferdigheter

Hermundur Sigmundsson (red.)

Læring og ferdighetsutvikling

Tapir akademisk forlag, 1. utgave, 2008

129 sider

Pris: kr. 250,-

ISBN: 9788251922180

Tema læring og ferdighetsutvikling griper rett inn i kjernen for fysioterapeuters kompetanseområde. Boken forklarer utvikling og læring ut fra biologi og utvikling av ferdigheter ut fra psykologi og pedagogikk.

Redaktør er professor og nevropsykolog ved NTNU, Hermundur Sigmundsson, som har publisert mye og tungt innen motorisk læring. Også hans syv medforfattere tilhører anerkjente forskningsmiljøer innen læring og ferdighetsutvikling, også internasjonalt, representert ved professorene Mihaly Csikszentmihalyi ved University of Chicaco og Timothy D. Johnston ved University of North Carolina. Boken setter søkelys på biologiske forutsetninger og ny viten innen hjerneforskning for å danne grunnlaget for forståelse av hvordan læring skjer. Ikke overraskende er det at hovedbudskapet når det gjelder å tilegne seg ferdigheter er at «øving gjør mester», eller rettere; at spesifikk øving gjør mester. Forfatterne viser et solid vitenskapelig fundament for denne påstanden. Det pedagogiske bidraget, hvor sentrale dimensjoner ved læringsprosesser løftes frem, gir verdifull kunnskap for å skape gode læringsbetingelser.

Boken er aktuell for de mange som studerer høyskole- og universitetsfag relatert til lærings- og ferdighetsutvikling. Den kan også bidra positivt til pensum i fysioterapi. Det er imidlertid viktig å bemerke at den, som redaktøren også presiserer innledningsvis, ser på utvikling og læring ut fra et biologisk perspektiv. Med hensyn til utøvelse av praktisk fysioterapi trenger vi imidlertid også en utvidet forståelse som integrerer relasjonell og sosiokulturelt formet erfaring. For eksempel er et fenomenologisk perspektiv naturlig på all form for kroppslig læring, men er ikke omtalt i boken.

Boken innleder med å redegjøre for sine tre teoretiske hjørnesteiner:

- Gottliebs teori om menneskelig utvikling
- Edelmans «Theory of Neuronal Group Selection»
- Langtidspotensiering

Videre redegjør den for sentrale teorier og grunnleggende begreper på en grundig måte. Både kognitive og motoriske ferdigheter blir tematisert. I tillegg tar den opp de uunngåelige betydningene av arv og miljø. Hva betyr gener? Hva er talent? Hvor mye må man øve for å bli virkelig god? Et viktig bidrag her, av Ann-Karin Stensdotter, er om de biologiske mekanismene som ligger til grunn for å forstå hvordan læring og ferdighetsutvikling skjer. Hun peker på at all læring er lagring av forskjellige typer minner via gjentatte og/eller sterke stimuli som fører til endringer på synapsnivå. En teoretisk forståelse boken bygger på er at organismens genetiske sammensetning er modifiserbar; gener responderer på atferd på en resiprok og dynamisk måte.

Et spesielt viktig bidrag synes jeg er Øyvind Kvellos forklaring av de seks dimensjonene i læringsprosesser. De er intensitet, feedback, selvregulering, progresjon, og de to bakenforliggende, motivasjon og selvoppfatning. Det er spesielt interessant å lese forfatterens fremstilling av sammenhengen mellom selvoppfatning, motivasjon og mestring.

Avslutningsvis skriver Csikszentmihalyi om flytopplevelser forbundet med læring. Slike opplevelser preges av etablert balanse mellom opplevd handlingskapasitet og -mulighet. En flytopplevelse blir selvforsterkende i forhold til læringen fordi aktiviteten kan oppleves som en lek, et dypt engasjement eller en form for ekspressiv handling. Etter min mening bringes her nok en viktig dimensjon inn i læringsprosessen; nemlig betydningen av kreativitet og ekspressivitet. Idet vi selv opplever gleden ved å kunne uttrykke oss gjennom det vi har lært, blir det en selvforsterkende prosess som varer. Boken har fokus på utvikling av individuelle ferdigheter, som for eksempel sykling og sjakkspill. Som mulig pensumbok på høgskoler og universiteter, synes jeg den også kunne hatt med en avgrensning i forhold til begrepet kompetanse. Kompetanse er evnen til å mestre utfordringer eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave. Kompetanse manifesterer seg i handling som den enkelte gjør i konkrete kontekster eller situasjoner. I utdanning, som i all form for utøvelse generelt, løses likevel praktiske oppgaver oftest i komplekse situasjoner. Å studere evnen til å utføre aktiviteter uten å se på

kompleksiteten i en situasjon hvor utfordringen oppstår, blir for meg en ufullstendig fremstilling. Jeg mener det er viktig å poengtere dette skillet i forhold til begrepet ferdighet.

Boken presenterer et biologisk syn på læring, og det er legitimt og nødvendig å gjøre avgrensninger. Likevel mener jeg at det kan være hensiktsmessig å poengtere hvilke andre nyttige perspektiver en også bør se læring med. Dette for å kunne danne seg et helhetlig bilde av dette komplekse tema. Å lære seg ferdigheter handler om noe ytre observerbart og målbart, men også om en indre subjektiv erkjennelse som ikke lar seg uttrykke i lovmessigheter. Det er derfor læringsprosesser ikke fullt ut kan forklares gjennom en stimulus-respons tenkning.

I bokens deler om pedagogikk skinner det heldigvis igjennom et mer utvidet syn på ferdighetslæring. Et eksempel på dette er hvor Kvello skriver i forbindelse med selvoppfatning: «Vi er ikke passive mottakere av selvforståelser, men aktive i å konstruere oppfatninger av oss selv og vår omverden.» Et gjennomgangstema i boken er likevel øvingsprosessen for å nå målet. Utfordringen blir, som Csikszentmihalyi så fint angir, å gjøre øvingen i seg selv til en autotelisk aktivitet. Han skriver det enkelt: «Barn lærer når de liker å lære og det er lærerens oppgave å sørge for at læringen blir en positiv opplevelse.»

Boken er interessant og leseverdig. Den kan med fordel anbefales som pensum relatert til læring og ferdighetsutvikling for høgskoler og universiteter.

Sidsel Byhring, høgskolelektor
Fysioterapeututdanningen
Avdeling for helsefag, Høgskolen i Oslo